

Feliks CZYŻEWSKI

**Słownictwo ludowe ukraińskiej gwary wsi Kolembrody
w woj. białkopodlaskim**

Le vocabulaire des paysans dans le patois ukrainien (à l'exemple du village Kolembrody,
la voïvodie de Biała Podlaska)

W powojennych badaniach nad gwarami ukraińskimi w Polsce nie uwzględniano dostatecznie zagadnień leksykalnych. Wprawdzie znajdujemy w niektórych publikacjach wzmianki o ludowym słownictwie¹ ukraińskim, ale są one w zasadzie ilustracją określonych zagadnień gramatycznych [por. WarI]. W kilku artykułach poświęconych leksyce gwar ukraińskich wschodniej Lubelszczyzny podano tylko tę część słownictwa ludowego, która stanowi zapożyczenia z gwar polskich [por. ŁeśP, CzyżP, CzyżZap] bądź służy ustaleniu relacji między słownictwem ukraińskim i polskim [por. ŁeśPar, CzyżPar]. Kartograficzne ujęcie stosunków zachodzących między leksyką należącą do obu systemów językowych przedstawione zostało w *Atlasie gwar polskich i ukraińskich okolic Włodawy* [AGPUW]. Praca ta zawiera jednak tylko niewielką część słownictwa ludowego.

Badania nad słownictwem gwar ukraińskich wschodniej Lubelszczyzny trwają; większość zebranych po wojnie materiałów nie została jednak opublikowana. Znaczne zbiory znajdują się w kartotece *Atlasu gwar Lubelszczyzny* [AGL]. Aktualnie prowadzi się eksplorację materiałów do *Atlasu gwar*

¹ W niniejszym artykule przez określenie „słownictwo ludowe” rozumie się, za K. Dejną, „każdy zapisany wyraz mowy chłopów”, natomiast przez „słownictwo gwarowe” — wszystkie te wyrazy, które wyróżniają gwarę od innych gwar [por. Dej 53–54]. Zakres pojęcia „słownictwo ludowe” jest więc szerszy niż pojęcia „słownictwo gwarowe”. Według K. Dejny wyrazem gwarowym nie będzie ani wyraz obcy językowi ogólnemu, o ile występuje on we wszystkich gwarach, ani wyraz wspólny z wyrazem w języku ogólnym, jeśli istnieje on we wszystkich gwarach. Tymczasem do zasobu słownictwa ludowego będzie należeć zarówno „słownictwo gwarowe”, jak i słownictwo wspólne językowi ogólnemu i wszystkim gwarom.

wschodniostowiańskich Pobuża [AGWP]. Poza pilną potrzebą systematycznego gromadzenia leksyki ukraińskich gwar nadbużańskich, istnieje również konieczność ich publikowania, tym bardziej że stan dialektografii ukraińskiej w granicach państwa polskiego jest bardzo zróżnicowany [por. CzyżS].

Spśród gwar podlaskich, a do takich należy gwara wsi Kolembrody gm. Komarówka, najlepiej opracowane są gwary między Bugiem a Narwią. Ich leksyka opublikowana została w formie indeksu w tomie 1 *Atlasu gwar wschodniostowiańskich Białostoczczyzny* [AGWB I 210–230], kolejne zaś tomy ukazują jej geograficzne zróżnicowanie. Brak jest natomiast większych prac poświęconych leksyce południowego Podlasia [por. CzyżZr]. Z nielicznych publikacji dotyczących słownictwa tego obszaru wymienić trzeba monografię I.V. Bessaraby pt. *Matieriały dla etnografii siedleckiej guberni* [Bes]. Praca ta wydana w r. 1903 daje w miarę szczegółowy, jak na owe czasy, opis zjawisk językowych ukraińskich gwar okolic Łomaz (odległych o 15 km na wschód od Kolembrod).² Ważne miejsce w tej monografii zajmuje leksyka używana przez mieszkańców Łomaz i sąsiednich Koszoł w drugiej połowie w. XIX. Słownik zamieszczony w tej pracy [Bes 300–319] może być między innymi podstawą porównania ze słownictwem mowy mieszkańców wsi Kolembrody, tym bardziej że gwary obu wsi mają wiele elementów wspólnych (np. typ *χодити, біти, ходили, далеко*; istnienie dyftongów, por. *s'ieno, pieć, vuot*). Fragmentaryczne dane o leksyce południowego Podlasia przynoszą nie publikowane *Teksty gwarowe wschodniej Lubelszczyzny* [TGWL] oraz teksty folklorystyczne J. Ignatiuka [Ign]. Artykuł niniejszy ma więc być przyczynkiem w badaniach nad leksyką wymienionego regionu.

Celem artykułu jest przedstawienie słownictwa ludowego ukraińskiej gwary wsi Kolembrody w województwie białkopodlaskim. Gwara ta znajduje się w najdalej na zachód wysuniętym punkcie ukraińskiego obszaru językowego. Współistniejąc od wielu dziesiątków lat z gwarą polską ma obok innowacji właściwych językowi staroukraińskiemu wiele cech systemu współwystępującego.

Gwarę wsi Kolembrody łączy z dialektem północnoukraińskim [por. Kur] takie innowacje, jak:

w zakresie wokalizmu

1) zróżnicowanie kontynuantów psł. **ě* oraz dawnych **ē*, **ō* w zależności od miejsca akcentu, mianowicie:

a) występowanie w sylabie akcentowanej dyftongów płaskich *iẽ, iė, yẽ*

² Gwara ukraińska Łomaz znana jest mi jako autochtonowi. Obecnie już tylko nieliczni spośród najstarszego pokolenia są jej użytkownikami.

(= psł. **ě* oraz dawnego *ē*), np. *s'ieno*, *pieć* oraz dyftongów tylnych *uo*, *uo* (z dawnego *ō*), np. *kuoń*, *v^uoł*;

b) istnienie w sylabie nie akcentowanej monoftongów: *e* (= psł. **ě* oraz dawnego *ē*), np. *metl'a*, *vedr'o*, natomiast *o* (z dawnego *ō*), np. *podvečorok*.

2) występowanie *a* (z psł. **ę*) niezależnie od miejsca akcentu, np. *pamiat*, *taško*, *žerebia*; wyjątkowo może wystąpić dyftong *ie* pod akcentem, np. *žerebie*.

3) zachowanie dawnych *i*, *y*, np. *byti* 'być', *biti* 'bić';

w zakresie konsonantyzmu

4) istnienie miękkich spółgłosek wargowych, przedniojęzykowych przed dawnym *i*, np. *biti*, *χodiiti* oraz miękkich tylnojęzykowych przed dawnym *y* *kidati*;

5) występowanie miękkich wargowych i przedniojęzykowych przed *e* (= psł. **ě* oraz dawnego *ē*), np. *behati*, *detina*, *vedr'o*; natomiast przed *e* innego pochodzenia wymienione spółgłoski są twarde, np. *bere*, *nes'e*;

6) istnienie *l* przed dawnym *i* oraz *e* różnego pochodzenia, np. *χodili*, *maliny*, *daleko*;

7) brak wargowych miękkich w pozycji przed *a*, np. *piat*, *viaz'uk*;

8) zmiękczone wymowa spółgłosek *s'*, *z'*, *c'*, *z'*, np. *hos'c'inec'*, *hryje s'e*, *gz'i s'e*, *z'enż'ou*.

Obok elementów rodzimych w badanej gwarze znajduje się wiele zapożyczeń słownikowych, w których występują polskie cechy fonetyczne, np. *ie-* (na miejsce ogukr. *o-*), np. *iez'oro*; *trzet*, *trot* (wobec wschodniosłowiańskiego *teret*, *torot*), np. *pšepurka*, *smrodina*; *dl* (na miejsce *l*), np. *s'odto* itd. Charakterystyczną cechą badanej gwary jest tendencja do stabilizacji akcentu na przedostatniej sylabie od końca.

Podstawę artykułu stanowi materiał zebrany przeze mnie w latach 1990–1991 według kwestionariusza *AGWB* I 64–112 oraz uzyskany w wyniku luźnych rozmów utrwalonych na taśmie magnetofonowej.³ Informatorami byli autochtoni — Franciszek Zaliśkiewicz ur. w r. 1910 oraz Konstancja Trochonowicz ur. w r. 1913. Aktualnie gwarą ukraińską posługują się nieliczni mieszkańcy wsi Kolembrody.

Za podstawę wyróżnienia hasła w słowniku uznaje się kryterium fonetyczne, a nie, jak w innych słownikach, kryterium morfologiczne. W wyniku zastosowania kryterium fonetycznego znajdzie się wprawdzie w słowniku większa niż w innych słownikach liczba haseł, ale pozwoli to ukazać pełniej-

³ Porównaniu słownictwa ukraińskiego i polskiego ze wsi Kolembrody mogą służyć materiały zebrane przeze mnie do kartotek *Atlasu gwar polskich* [AGP] nr 806 i do *Atlasu gwar wschodniosłowiańskich Pobuża* [AGWP].

szy i bliższy stanowi faktycznemu obraz różnicowań leksykalnych gwary wsi Kolembrody. Odsyłacze stosuje się wówczas, gdy nazwy na oznaczenie jednego desygnatu są różnicowane fonetycznie, np. *lonək* : *lonok*, bądź są heteronimami, por. *dryhuotka* : *h'ikafka* 'czkawka'. Przy hasłach rzeczownikowych nie podaje się na ogół form dop. l. poj., przy przymiotnikach zaś form rodz. żeń. i nij. Zaznacza się miejsce akcentu w wypadku innego niż paroksytoniczny.

Hasła podane zostały w następującym porządku alfabetycznym: *a b b̄ c ċ ċ̄ d d̄ đ ž ž' ž̄ e ff g ğ h ħ χ χ' i i̇ k k̄ l l̄ m m̄ n n̄ o p p̄ r s s' š t t̄ u v v̄ y z z' ž*.

Hasła słownikowe podaje się w transkrypcji fonologicznej. Akcent zaznacza się tylko wtedy, gdy jest inny niż paroksytoniczny.

ROZWIĄZANIE SKRÓTÓW

- AGL — *Kartoteka do Atlasu gwar Lubelszczyzny*, materiały zebrane pod naukowym kierunkiem prof. P. Smoczyńskiego, Zakład Języka Polskiego UMCS w Lublinie.
- AGP — *Kartoteka do Atlasu gwar polskich*, materiały zbierane pod naukowym kierunkiem prof. K. Dejny, Katedra Historii Języka Polskiego i Filologii Słowiańskiej UŁ w Łodzi.
- AGPUW — F. Czyżewski: *Atlas gwar polskich i ukraińskich okolic Włodawy*, Lublin 1986.
- AGWB — *Atlas gwar wschodniosłowiańskich Białostoczczyzny*, t. 1, red. S. Glinka, A. Obrębska-Jabłońska i J. Siatkowski, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk 1980; t. 2, red. S. Glinka, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk-Łódź 1989; t. 3, red. S. Glinka, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk-Łódź 1993.
- AGWP — *Kartoteka Atlasu gwar wschodniosłowiańskich Pobuża*, materiały zbierane pod naukowym kierunkiem prof. M. Kondratiuka i prof. M. Łesiowa, Instytut Słowianoznawstwa PAN w Warszawie oraz Instytut Filologii Słowiańskiej UMCS w Lublinie.
- Bes — I.V. Bessaraba: *Matieriały dla etnografii siedleckoj gubernii*, Sanktpietierburg 1903.
- CzyżP — F. Czyżewski: *Polonizmy w ukraińskich gwarach Pobuża [w:] Interferencje językowe na różnych obszarach Słowiańszczyzny*, red. S. Warchoł, Lublin 1989, s. 87-132.
- CzyżPar — F. Czyżewski: *Paralele leksykalne w polskich i ukraińskich gwarach okolic Włodawy*, *Slavica Wratislaviensia* 49 (1990), s. 57-64.
- CzyżS — F. Czyżewski: *Stan i perspektywy dialektografii ukraińskiej w granicach współczesnego państwa polskiego [w:] Aktualne problemy językoznawstwa słowiańskiego. Materiały Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej (Sosnowiec, 17-18 maja 1991)*, red. M. Blicharski i H. Fontański, Katowice 1992, s. 46-53.
- CzyżZap — F. Czyżewski: *Zapozyczenia w ukraińskich gwarach okolic Włodawy*, *Slavia Orientalis* 1990, s. 289-294.

- CzyżZr — F. Czyżewski, M. Sajewicz: *Zróżnicowanie słownictwa rolniczego w kilku gwarach wschodniosłowiańskich na polsko-białorusko-ukraińskim pograniczu językowym*, Slavica Lublinensia et Olomucensia, Lublin 1979, s. 151–170.
- Dej — K. Dejna: „Słownictwo gwarowe” i „słownictwo ludowe” [w:] *Symbolae philologicae in honorem Vitoldi Taszycki*, Wrocław–Warszawa–Kraków 1968, s. 49–54.
- Ign — I. Ignatiuk: *Folklorni zapysy z Pidlaszszia* (maszynopis), Narodnyji pisni z Pidlaszszia (maszynopis).
- Kur — W. Kuraszkiewicz: *Zarys dialektologii wschodniosłowiańskiej z wyborem tekstów gwarowych*, wyd. 2 zmienione i poszerzone, Warszawa 1963, s. 67–75.
- LeśP — M. Leśiów: *Polonizmy ukraińskiej gwary wsi Kolechowice*, „Język Polski” 38 (1958), s. 362–369.
- LeśPol — M. Leśiów: *Polsko-ukraińskie oboczności leksykalne w gwarach z pogranicza* [w:] *Z polskich studiów slawistycznych*, seria V, Językoznawstwo, Warszawa 1978, s. 279–286.
- TGWL — F. Czyżewski, S. Warchoł: *Teksty gwarowe (polskie i ukraińskie) wschodniej Lubelszczyzny* (maszynopis).
- WarI — S. Warchoł: *Interferencje językowe jako zjawisko systemowe* [w:] *Interferencje językowe na różnych obszarach Słowiańszczyzny*, red. S. Warchoł, Lublin 1989, s. 1–54.

SŁOWNIK

ac^u 1° ‘okrzyk wydawany przy odpędzaniu świń’, 2° ‘okrzyk wydawany przy odpędzeniu prosiąt’.

agr^{est} ‘agrest, *Grossularia*’.

a_h’u_{la} a_h’u_{la} ‘okrzyk wydawany przy odpędzeniu gęsi’.

akacia ‘akacja, *Acacia*’.

ambona ‘ambona’.

ar^{est} ‘areszt’.

bahn’o 1° ‘bagno’, 2° ‘trzęsawisko’, 3° ‘kawalek podmokłej zarosłej trawą ziemi między polami’.

bał zob. *dyl*.

bałia ‘balia’.

bant ‘belecza łącząca krokwie zbite w jedną parę’.

bańka ‘blaszana bańka do odciągania śmietany od mleka, z kranikiem i szkielkiem u dołu’.

babka 1° ‘bapcia’, 2° ‘roślina, *Plantago*’, 3° ‘kowadelko do klepania kosy’.

- barzo* 'bardzo'.
bar'an 1° 'nie kastrowany samiec owcy', 2° 'samiec — jagnię'.
barań'uk 'młody baran'.
bartń'ik 'pszczelarz'.
batko 'ojciec'.
bebex 'zołądek', *veliki bebex*.
bedn'ar 'bednarz'.
bekliwy zob. *ov'ečka bekliva*.
belka 1° 'belka', 2° 'stragarz'.
berdo zob. *ploxa*.
berest 'brzost, *Ulmus mortana*'.
berozza 'brzoza, *Betula*'.
bes, g.sg. *bzu*, 'bez, *Syringa vulgaris*'.
bet'on 'beton'.
bezm'ien 'bezmian, rodzaj prymitywnej wagi'.
bliny 'placki z tartych kartofli'.
blizna 1° 'znak po zagojonej ranie', 2° 'szczelina podłużna w płótnie powstała wskutek niezwiązania zerwanej nitki osnowy lub wadliwego nawleczenia nitek na płochę'.
bliz'načk'i 'bliźniaczki'.
bliz'nak'i 'bliźnięta': 1° 'chłopiec i dziewczynka', 2° 'dwóch chłopców'.
blox'a 'pchła, *Aphaniptera*'.
blyskaie 'błyska się'.
blysk'avica 'błyskawica'.
boć'an 'bocian'.
bočka 'beczka'.
bodña 'beczka z klepek rozszerzona u góry przeznaczona do przechowywania mięsa'.
bohaty 'bogaty'.
bojaći 'bać się'.
boluščy 'bolący'.
bołbotun 1° 'jajko nie zalegnięte z powodu niezapłodnienia', 2° 'stare zepsute jajko'.
bołoto 'błoto'.
bołvan'y 'bryły śniegu'.
bor'e; 'o krowie: bodzie', *iałoška bor'e;* zob. *bor'ušča*.
borod'a 'broda'.
borozn'a 'bruzda'.
boruuka zob. *červona jahoda*.
borušča 'bodliwa krowa'.

Boże Narodzenie 'Boże Narodzenie'.

bramka zob. *furtka*.

braščotka 'grzechotka'.

brat 'brat'; zob. *rūodny brat*, *stryječny brat*.

bratanka 'bratanica, córka brata'.

bratanok 'bratanek, syn brata'.

bratiŭa 'bratowa'.

brek 1° 'brzeg rzeki'; 2° 'boczna krawędź płótna', *paskudne, bo brek zatahałas*.

breše zob. *ščekaie*.

brov'a 'brew'.

brudas 'o człowieku: brudny'.

brukva 'brukiew, *Brassica napus*'.

brūd 'bród, miejsce w rzece, przez które można przejść lub przejechać'.

brȳdko 'brzydko'.

bubon 'bęben'.

buxonok 'bochenek'.

bud'ak 'oset, *Carduus*'.

buks'a 'żelazne łożysko w środku piasty'.

buok 'bok, prawa lub lewa strona tułowia człowieka'.

buoľš 'więcej'.

buop 'fasola, *Phaseolus*, 1° 'fasola zwyczajna', 2° 'fasola tyczkowa', *buop na tyčk'i*, *buop_bes tyč'ok*.

bura 'burza'; 1° 'silny wiatr z deszczem i piorunami', 2° 'silny wiatr'.

burka 'burka, długie okrycie wierzchnie z kapturem'.

byč'ok 'młody buhaj'.

b'ydlačy hnūoi 'gnój bydłocy'.

bydl'uie 'o krowie: okazywać popęd płciowy'.

byk 'buhaj'.

byti 'być'.

behati 'biegać'.

biety 'biały'.

bič 'bicz, rzemień na trzonku służący do popędzania zwierząt'.

b'ičysko 'biczysko'.

biel 'biaława warstwa w drzewie pod korą'.

bietok 'białko w jajku'.

bid'a 'bieda'.

bii'ak 'bijak cepów'.

cebr'yk 'rodzaj naczynia z drewnianych klepek'.
cebr'yna 'cementowy krąg w studni'.
cez'itko 'szmatka do cedzenia mleka'.
cehl'any 'ceglany'.
cehl'a, n. sg. oraz coll. 'cegła'.
cement 'cement'.
cerkva 'cerkiew'.
cepisko 'dzierzak cepów'.
cybant 'w wozie: pas żelazny łączący os z progiem i nasadem'.
cyc'ki zob. *v'ymeńe*.
cyfka 'cewka w warsztacie tkackim: rurka do nawijania nici w czółenku'.
cyganka 'część kołowrotka: deseczka łącząca pedał kołowrotka z kołem'.

c'aškaia pečeń 'wątroba'.
c'ask'i'i 'ciężki'.
c'es' c'es' c'es' 'okrzyk wydawany przy przywoływaniu konia'.
c'es'la 'cieśla'.
c'ibula 'cebula, *Allium cepa*'.
c'ixo 'cicho'.
c'iep 'cepy'.
c'ip c'ip c'ip 1° 'okrzyk wydawany dla przywoływania kur', 2° 'okrzyk wydawany dla przywoływania kurcząt'.
c'isn'yi 'ciasny'.
c'is'ńica 'jednostka obliczeniowa (obejmująca 3 nitki) będąca podstawą do liczenia nitek przędzy'.
c'klany 'szklany'.
c'kło 'szkło'.
c'vikli 'ćwikle, kliny pod rękawami koszuli'.
c'vint'ar 'cmentarz'.
c'vite χliep 'o chlebie: ma pleśń'.
c'otka 'ciotka, siostra ojca albo matki'.

čapoč'nik 'czapnik'.
čelust'i 'otwór pieca chlebowego'.
čeremχα 'czeremcha, *Padus*'.
čeren'ok 'trzonek, np. do siekiery'.
čereš'na 'czereśnia: 1° drzewo, 2° owoc'.
čereviki 'kamasze, obuwie z cholewkami powyżej kostek'.
červony 'czerwony'.
červona iahoda 'brusznica, *Vaccinium vitis-idaea*'.

- češati 'czesać, np. włókno lniane'.
 četver 'czwartek'.
 č'etvero 'czworo'.
 četverty 'czwarty'.
 č'ihafka 'kichanie'.
 čmiel 'trzymiel, *Bombus*'.
 č'obuty 'buty'.
 čoloŭ'iek 'człowiek'.
 čorny 'czarny'.
 čorna jahoda 'czarna jagoda, *Vaccinium myrtillus*'.
 čosn'ok 'czosnek, *Allium sativum*'.
 čterynać'at 'czternaście'.
 čuŭn'o 'czólno wydłubane w drzewie'.
 čuŭn'yk 'czólenko w warsztacie tkackim'.
 čy 'czy'.
 čyh'un 'żelazo lane'.
 člyny, tylko w pl., 1° 'koleczki w górze i dole warsztatu tkackiego', 2° 'otwór w osnowie do przesuwania czólenka'.
 čyst'yi čoloŭ'iek 'człowiek dbały o czystość'.
- daleko 'daleko'.
 dati 'dać'.
 davn'o 'dawno'.
 deń 'dzień'.
 dereŭan'yi 'drewniany'.
 dervo 'drzewo'.
 des'ac' 'dziesięć'.
 des'aty 'dziesiąty'.
 deviades'at 'dziewięćdziesiąt'.
 deviat' 'dziewięć'.
 deviaty 'dziewiąty'.
 dłuoń 'dłoń'.
 duŭbati 'dłubać'.
 dobra dujka 'o krowie, która daje dużo mleka'.
 dobry 'dobry'.
 dočk'a 'córka'.
 doxtur 'doktór, lekarz', *poieχał do doxtora*.
 douhi 'długi'.
 dolot'o 'dluto'.
 doušy 'dłuższy'.

- doroh'a* 'droga, np. droga przez wieś'.
d'oroho 'drogo'.
došč 'deszcz'.
doščka 1° 'deska', 2° 'deska na spodzie wozu'.
drabina 'drabina'.
dreheliny zob. *nohi*.
drevnaki 'drewniak'; częściej w pl., 'drewniaki, obuwie na drewnianych
 podeszwach'.
drożży 'drożdże'.
druč'ok 'draż'.
druχna 'drużka weselna'.
druhii 'drugi'.
družb'ant 'drużba weselny'.
dryhuotka zob. *h'ikafka*.
drymati 'drzemać'.
dryżyti 'drzeć'.
dud'ok 'dudek, *Upupa epops*'.
duha 'duha, kabłąk nad koniem łączący hołoble'.
duńic'a 1° 'gliniana miska do tarcia maku', 2° 'miednica'.
dub 'dąb, *Quercus*'.
dužo 'dużo'.
dva, dvě 'dwa'.
dvaćat 'dwadzieścia'.
dvaćaty 'dwudziesty'.
dvanańcat 'dwanaście'.
dvan'anc'aty 'dwunasty'.
dverci 'drzwiczki zamykające palenisko w kuchni'.
dverý 'drzwi'.
dvies'c'e 'dwieście'.
dvulietok 'dwuletni koń'.
dyχavičny 'o człowieku: astmatyczny'.
dyfteryt 'dyfteryt, choroba'.
dyl 'dyl, poziomy bal w ścianie'.
dymnik zob. *komen*.
dyz_dyz 'okrzyk dla przywoływania gołębi'.
- dečina* 'dziecko'.
died 'żebrak'.
diedko 'dziadek'.
diefka 'dziewczyna'.

diki 'dziki'.

divius'a 'patrzeć'.

zvон 'dzwono koła'.

zvono zob. *zvон*.

z'egac 'dziegieć'.

z'eńz'ou 'dzięciol, *Picus*'.

z'erżafca 'dzierzawca'.

z'ieška 'dzieża'.

z'ika ruża 'dzika róża, *Rosa*'.

z'ike mięso 'dzikie mięso'.

z'iki zob. *diki*.

z'is 'dzisiaj', *z'is* *miatko kartofli*.

z'is'ai zob. *z'is*'.

z'obati 'dziobać', *vuon z'obaie*.

z'ubak 'dziób'.

z'ubl'a 'dziupla'.

f_perešłym roku 'w zeszłym roku'.

f_tuom roku 'w tym roku'.

farbovati 'farbować'.

fart'ux 'fartuch'.

fartuš'ok 'fartuch (zawieszony na szyi)'.

fčorai 'wczoraj'.

felc 'rowek wycięty wzdłuż łątki'.

felčer 'felczer'.

fotogr'af 'fotograf'.

fras 'żelazko'.

fs'ie 'wszystkie'.

fsypa 'wsypa (w poduszce)'.

ftorok 'wtorek'.

furtka 'furtka'.

garz'uotka 'przelyk'.

gongaie 'o człowieku, który mówi przez nos', *n'evyraz'no hovory*.

gronost'ai 'gronostaj, *Mustela ereminea*'.

gum'a 'guma'.

gumowy 'gumowy'.

guos'c, g.sg. *goz'z'a* 'gwóźdź'.

gus'ok 'gąsior, samiec gęsi'.
gus'gus 'okrzyk wydawany w celu przywołania gęsi'.
gviazda 'gwiazda'.
gvizd'ok 'gwizdek'.
gz'i s'e 'o krowie: uciekać przed gzem'.

gengajut (3 pl. praes.) 'o gęsi: wydawać głos'.
georg'iniia 'georgia, *Dahlia*'.
ges 'giez bydłęcy', *nap'av_ges*.
gidikati 'łaskotać'.

hai 'las'.
hal'a_hal'a 'okrzyk wydawany przy odpędzeniu owiec'.
handl'ar 'handlarz'.
handlarka 'handlarka'.
haraškovaty 'o człowieku: kędzierzawy'.
harmonia 'harmonia, rodzaj instrumentu muzycznego'.
hlin'a 'głina'.
hlinka 'kreda', *hl'inkoju pisali*.
hlinki 'miejsce, gdzie kopią glinę'.
hładyska 'gliniane naczynie na mleko (bez dzióbka)'.
hłuboko 'głęboko'.
hłuboki 'głęboki', *hłuboka reka*.
hl'uxii 'głuchy'.
hłyboko zob. *hłuboko*.
hnati 'gnać'.
hńezd'o 'gniazdo'.
hńiti 'gnić'.
hnojanka 'zbita z desek boczna ścianka wozu nakładana do wożenia obornika'.
hnuoi 'gnój, nawóz zwierzęcy'; zob. *kuonski hnuoi*.
hodina 'godzina'.
hod'un zob. *vyxovanok*.
hodunka 'wychowanka'.
holaka 'gałąź'.
hol'epa 'nogawka'.
hołobl'a (zwykle w pl.) n.pl. *hołobl'ie* 'hołobla, dyszelki jednokonnego zaprzęgu'.
hołol'ud 'gołoledź'.
hołka 'igła'.

- hołos* 'głos'.
hołow'a 'głowa'.
hołow'ač częściej n.pl. *hołow'ač'ie* 'snopek do poszywania dachu, wiązany dołaty bliżej knowia, kłosami spuszczone na zewnątrz'.
hołowń'a 'głownie, kawał nadpalonego drewna, używany przez tracza do czernienia sznura'.
hołubeń'a, n.pl. *hołubeńata* 'gołębie'.
hołubnik 'gołębnik'.
hołub 'gołąb'.
hor'a 'strych'.
horače 'gorąco'.
horbaty 'o człowieku: garbaty'.
horčyča 'gorczyca, *Sinapis*'.
horkii 'gorzki'.
horto 'otwór w górnym kamieniu żaren'.
horn'o 'palenisko w kuźni'.
hor'oχ 'groch'.
hor'oχviny 'grochowiny, lodygi omłóconego grochu'.
hor'od 'ogród'.
hospod'ar 'gospodarz'.
hospodyńa 'gospodyni'.
hos'c'inec 1° 'gościniec, szeroka nie brukowana droga', 2° 'podarek'.
hovorušcy 'o człowieku: gadatliwy'.
hovoryti 'mówić'.
hrabińa, coll. 'grab'.
hrabli 'grabie'.
hrab 'grab, *Carpinus*'.
hreiben'ec 'grzebień'.
hrebeń 'słoma nakładana na grzbiet dachu'.
hr'ečany 'gryczany'.
hrečka 'gryka'.
hrobl'a 'grobla'.
hruda 'zamarznięte błoto'.
hrumatka zob. *kurka*.
hrūom 'o zjawisku atmosferycznym: grzmot'.
hruša 'grusza'.
hruška 'owoc gruszy'.
hrudi 'piersi'.
hrūd 'suche wzniesione miejsce wśród łąk błotnistych, grąd'.
hr'yie s'e 'o klaczy: okazywać popęd płciowy'.

hrym'it 'grzmi'.

hryb 'grzyb'.

hryva 'grzywa'.

h'ubauka 'hubka, używana dawniej do rozniecania ognia'.

hukaie s'e zob. *loxaiiec's'e*.

hustaiia šcotka 'gęsta szczotka'.

h'ikauka 'czkawka'.

χaras'un 'człowiek, który zajmuje się trzebieniem zwierząt'.

χmura 'chmura'.

χoroba 'choroba'.

χory 'chór, miejsce w kościele, gdzie są organy'.

χoży 'piękny'.

χrest 'chrzest'.

χr'ys'c'iñic'a 'chrzcielnica'.

χrys'c'iny 'chrzciny'.

χuč'ei 'prędzej'.

χustka 'chustka'.

χusty 1° 'bielizna', 2° 'bielizna brudna', *χusteĭ treba poprati*.

χutko 'prędko'.

χvalivoitek 'samochwalca'.

χorovity 'chorowity'.

χvoiina 'choina, las sosnowy'.

χvory 'chory', *χvory čotoviek*.

χvuōika 'sosna'.

χvuōšcka 'skrzyp, *Equisetum*'.

χvila 'chwila'.

ia 'ja'.

i'ablėko 'grdyka, jabłko Adama'.

i'ablonka 'jabłoń'.

i'abtyko 'jabłko'.

iačm'eñisko zob. *pole po iačm'enovi*.

i'aduχa 'astma', *vuon maie iaduχu*.

iahoda 1° 'owoc wielu roślin, np. borówki, jarzębiny', 2° 'czarna jagoda',
pošov na i'ahody.

iahñ'a zob. *iahñatko*.

iahñatko 1° 'jagniątko', 2° 'samica jagnięcia'.

iahoda zob. *čorna iahoda*.

iahodn'ik 'jagodnik, krzewinki czarnej jagody'.

iaic"e 'jajko'.

iaiečnića 'jajecznicza'.

iak'iis' 'jakiś'.

iałoška zob. *korova*.

iałova 'krowa, która od dawna jest niecielna'.

iałov'ec' 'jałowiec, *Juniperus*'.

iarab 'jarzębina, *Sorbus aucuparia*'.

iarmark 1° 'targ', 2° 'jarmark doroczny'.

iarm'o 'jarzmo'.

i'askułka 'jaskółka'.

iasna 'dziaśło'.

iastrab 'jastrząb, *Accipiter*'.

ias'm'in 'jaśmin, *Jasminum*'.

ias'on 'jesion, *Fraxinus*'.

iaz'yk 'język'.

ied'in 'jeden'.

iedv'ab 'jedwab'.

iedyn'ak 'jedynak'.

ies'eń 'jesień'.

iez'oro 'jezioro'.

i'ieχati 'jechać'.

i'ies'c'i 'jeść'.

ieš 'jeż, *Erinaceus*'.

itt'i 'iść'.

iind'yk 'indyk'.

iinżyn'ier 'inżynier'.

iodlina, 1° coll. 'świerki', 2° 'las świerkowy'.

ionkato 'o człowieku, który się jąka'.

kačeń'a 'kaczę'.

kačka 'kaczka'.

kač'or 'kaczor, samiec kaczki'.

kadłub 'drewniana obudowa, w której osadzone są kamienie żaren'.

kauka 'kawka, *Coloeus monedula*'.

kaft'an 'bluzka'.

kaiet 'zeszyt'.

kaistrovati 'kastrować'.

kalina 'kalina, *Viburnum*'.

- kałuża* 'kałuża'.
kam'eń 'kamień'.
kameń'aś 'kamieniarz'.
końin'ar 'kominiarz'.
kanav'ał 'wetrynarz'.
kantar 'część uprzęży nakładana na głowę konia'.
kapa 1° 'skórzane obszycie z wierzchu chomąta', 2° 'grube wełniane nakrycie na łóżko'.
kaplića 'kaplica'.
kapt'ur 'daszek nad kuchnią'.
kaptur 'w lampie: blaszany kapturek z otworem na płomień w lampie'.
kar'as' 'karaś, *Carassius*'.
karć'yk 'karczek koszuli'.
kartofla 'kartofel, *Solanum tuberosum*'.
kartoflińe 1° 'lodygi i liście z kartofli w czasie ich rośnięcia'; 2° 'lodygi i liście po wykopaniu kartofli'.
k'aślaći 'kaszlać'.
kaś'an 'kasztanowiec, *Aesculus*'.
kašyl 'kaszel'.
kater, g.sg. *katru* 'katar'.
každy 'żaden'.
klamka 'ruchoma rączka u drzwi'.
klas'c'i 'kłać'.
klebańia 'plebania'.
klepačka 'narzędzie do trzepania włókna lnianego w celu usunięcia resztek paździerz'.
kleryk 'kleryk'.
kliěšće 'drewniane kleszcze chomąta'.
klin'ok 'drewniany klinek służący do przymocowania kosi do kosiska'.
klučka 'drażek (do którego przyczepia się wiadro) przymocowany w górnym końcu do ramienia żurawia'.
kluon 'klon, *Acer*'.
kłatk'a 'kładka do przechodzenia przez rów'.
kłoće 'kłaki, odpadki przy czesaniu lnu'.
kłońica 'w wozie: kłonica (przednia) i tylna'.
km'in'ok 'kminek, *Carum carvi*'.
kn'ihauka 'czajka, *Vanellus vanellus*', bačyv z'is'ai kn'ihauku.
knur 'knur, samiec świni'.
knybel 'knebel, drewnienko używane dawniej przy wiązaniu snopów do zaciskania powróśla'.

- kobyła* 'klacz'.
kokodakajie (3 sg. praes.) 'o kurze, wydawać głos': 1° 'przed zniesieniem jajka', 2° 'po zniesieniu jajka'.
kolei 'koleina na drodze'.
koles'o 'koło'.
kol'is' 'kiedyś'.
kol'ux 'owoc łopianu'.
koldra 'koldra'.
kołod'a 'kloc'.
kołode's' zob. *studńa*, *id'i do kołodu po vodu*.
kol'ok zob. *tybel*.
kołos 'kłos', *dva kołos'y na jednym zdebłovi*.
kołotk'a 'piasta'.
kołovrutník 'rzemieślnik wyrabiający kołowrotki do przędzenia'.
kołyχati 'kołysać'.
kołyška 1° 'kołyska na biegunach', 2° 'kołyska wisząca'.
komen 'komin'.
końin 'kuchnia, piec kuchenny do gotowania'.
konfesion'al 'konfesjonal'.
k'onouka 'konew do mleka'.
konopka, pl. *konopli* 'konopie'.
końol'up 'człowiek, który zawodowo ściąga skóry ze zwierząt'.
kop'ańečka 'niecka'.
kop'er 'koper, *Anethum graveolens*'.
kor'a 'kora'.
korč 'krzew'.
koreń 'korzeń'.
kormiti 'karmić'.
kormn'ik 'wieprz, którego się tuczy'.
koromesło 'nosidła do noszenia wiader'.
korop 'ropucha, *Buffo*'.
koropka 'króbka, słomiane naczynie, z którego sieje się zboże'.
korosta 'krosta, odpadki przy trzepaniu włókna lnianego'.
korova 'krowa'.
kos'a 'kosa'.
kos'ar 'kosiarz: człowiek, który kosi (np. zboże)'.
kosar'ie 'gwiazdozbiór Orion'.
kos'iti 'kosić'.
kosookii 'o człowieku: zezowaty'.
kosterva 'kostrzewa, *Festuca*'.

- košut'a* 'drobne gałązki z igłami'.
kos'c'ut 'kościół'.
koteń'a 'kocię'.
kot'uχ 'skrzynka, którą nakłada się na sanie'.
kovad'l'o 'kowadło'.
kov'al 'kował'.
kovalix'a 'żona kowala'.
koz'a 1° 'koza, zwierzę', 2° 'areszt', 3° 'dłuższy pobyt w szkole za karę',
 4° 'krzemień, używany dawniej do rozpalania ognia', 5° 'stołek
 w kołowrotku, gruba deska osadzona na trzech nogach pod kątem
 poziomym'.
koz"ak 'koźlarz, *Leccinum*'.
koz'l'y 'drażki pozbijane parami kładzione na grzbiet dachu słomianego'.
koż'uχ 'kożuch'.
kr'akaie 'o wronie: kracze'.
kraucova 'szwaczka'.
krav'at 'krawat'.
kravec' 'krawiec'.
kresati 'krzesać (ogień)'.
kres'ivo 'krzesiwo'.
krov 'krew'.
krokva 'krokiew'.
kronžauka 'w kołowrotku: drążek służący do umocowania włókna przy
 przedzeniu, przęślica'.
kropidło 'kropidło'.
kros'na 'krosna, warsztat tkacki'.
kručyk 'pogrzebacz'.
kruhalec 'kruhelka, szkielet zrobiony z prętów, na który nawija się przędzę'.
kruk 'hak do zawiasów'.
krulica 'samica królika'.
krulix'a zob. *krulica*.
krulik 'królik'.
krušyti 'kruszyć, kroić'.
krūot 'kret, *Talpa europaca*'.
krupnik 'krupnik'.
krupy 'krupy'.
krušyna 'kruszyna, *Frangula*'.
krutiiti 'skręcać razem dwie lub więcej nitek'.
kruž'ok 1° 'tryca, krążek z rowkiem na obwodzie znajdujący się przy szpulce
 w kołowrotku', 2° 'krążek metalowy w płycie kuchennej'.

- krvavń'ik* 'krwawnik, *Achillea*'.
kryha 'kra', *kryha plyn'e*.
krýk 'krzyk'.
kryło 'skrzydło ptaka'.
kryńiča 'źródło'.
kryš 'dolna część kręgosłupa, krzyż'.
ks'onc 'ksiądz'.
ks'onška 'książka'.
ktos' 'ktoś'.
kubeł 'wiadro przy studni'.
kubok 'kubek'.
kuc'uba 'kosior'.
kuxńa 1° 'pomieszczenie, w którym się gotuje', 2° 'piec kuchenny'.
kuča 1° 'odgródzona część pomieszczenia w chlewie dla świń lub krów', 2° 'wnęka pod piecem'.
kudela 'len przywiązany do kręzła celem przedzenia'.
kufer 'kufer, skrzynia drewniana z wypukłym wiekiem do przechowywania odzieży, bielizny'.
kulbaka zob. *laska*.
kulhavy 'o człowieku: kulawy'.
kulka 'u kosy: rączka na kosisku'.
kułko 'kołowrotek'.
kun'a 'kuna, *Martes*'.
kun'ec' 'koniec'.
kuōlki (tylko w pl.) 'igliwie'.
kuōlša 'biodro'.
kuōń 'koń'.
kuōński hnuoi 'gnój koński'.
kuōpec' 'kretowisko'.
kuōška 'kotka, samica kota'.
kuōt 'kot'.
kuōtna 'o kotce (suce, owcy), która ma mieć małe'.
kupa 'kupa kamieni'.
kup'atis'a 'kąpać się'.
kurača dupa zob. *kužaika*.
kurčeń'a 'kurczę'.
kurka 'gwiazdozbiór Plejady'.
kurýti 'palić papierosy'.
kuropatva 'kuropatwa'.
kurtka 'okrycie zimowe'.

k'uryc'a 'kura'.

kuryeiko 'kogut, który nie pieje'.

kutas 'szyjka ozdobna bata'.

kuzń'a 'kuźnia'.

kużajka 'kurzajka, brodawka na ręce'.

kvoka (3 sg. praes.) 'o kurze: wydawać głos, by przywołać kurczęta'.

kvoktuča 'kwoka': 1° 'kura siedząca na jajach', 2° 'kura wodząca kurczęta'.

kviet 'kwiat': 1° 'część rośliny', 2° 'roślina doniczkowa'.

kvietka 'wiązanka zbóż i ziół przeznaczona do święcenia w dniu 15 sierpnia (Matki Boskiej Zielnej)'.

kvitnuti 'kwitnąć'.

kvit'ok 'kwiat doniczkowy'.

kedy 'kiedy'.

kelńa 1° 'półkoszek do wozu', 2° 'skrzynia, którą nakłada się na wóz'.

ketzna 'wędzidła'.

kempa 'niewielkie twarde podłoże wśród bagien'.

kešeńa 'kieszeń'.

kezna zob. *ketzna*.

kii 'w maślnicy: kij z drewnianym krążkiem na końcu do zbijania śmietany',
kii i *kruż'ok*.

k'ilavy 'o człowieku: chory na przepuklinę'.

kiska 1° 'kiszka, jelito', 2° 'kaszanka, kiszka nadziewana masą z tartych
kartofli (bądź kaszy i krwi)', *napek't'am kisk'ok*.

kiz'a *kiz'a* *kiz'a* 'okrzyk wydawany przy przywoływaniu źrebiąt'.

lada 1° 'urządzenie do wkładania kłoców na wóz', 2° 'sieczkarnia na słomę'.

laska 'laska do podpierania się przy chodzeniu'.

leice 'lejce'.

lekka pečeń 'płuca'.

lepoča 'przytulnia, *Galium*, chwast (lepki) rosnący często we lnie'.

letki 'lekki'.

letń'ak 'marynarka'.

levak 'o człowieku: mańkut'.

liěpšy 'lepszy'.

řes 'las'.

liěšča 'leszczyna, *Corylus*'.

řeto 'lato'.

lipa 'lipa, *Tilia*'.

lis 'lis, *Vulpes*'.

list'ok 'liść'.

liston'oš 'listonosz'.

lis'c'e (coll.) 'liście'.

lńany 'lniany'.

loχaic's'e 'o świni: okazywać popęd płciowy'.

lon 'len'.

lonək zob. *lon'ok*.

lon'ok 'sworzeń, duży gruby gwóźdź żelazny do łączenia części wozu'.

luđe 'ludzie'.

lułka 'fajka'.

łamačka 'łamaczka, narzędzie do tarcia lnu'.

łamaći 'trzeć (len)'.

ł'apaći 'łowić (ryby)'.

łapa (częściej w n. pl.) *łapy* 'pedały krosien'.

łastuuka zob. *iaskułka*.

łas'ic'a 'łasica, *Mustelidae*'.

łata 'łata; żerdź na krokwiach, do której przywiązuje się słomę podczas krycia budynku'.

łat'ał 'kaczeniec, *Caltha*'.

ł'avočka 'ławka'.

łauka 1° 'ława', 2° 'pedał kołowrotku', 3° 'w wozie: ruchoma belka z dwiema kłonicami na przodzie wozu'.

łobod'a 'lebioda, *Chenopodium album*'.

łoχina 'łochynia, *Vaccinium uliginosum*, gatunek borówki o jagodach sinoczarnych'.

łokoł 1° 'łokieć', 2° 'długość osnowy równa czwartej części ściany'.

łop 'czoło'.

łop'uχ 'łopian, *Arctium*'.

łos'a_łos'a_łos'a 1° 'okrzyk wydawany w celu przywołania krowy', 2° 'przywołanie cieląt'.

łoška 'łyżka'.

łuχ 'roztwór do zaparzania bielizny', *v_łuhu treba močyti*.

łuoński ruok 'ubiegły rok'.

łupeš 'łupież'.

łykaći 'łykać'.

łys'in'a 'łysina nad czołem'.

łysy 'o człowieku, który ma łysinę'.

łyta 'łydka'.

- mac'ica* 'główny korzeń u sosny'.
moc'ok 'żołądek'.
mac'ory 'konopie żeńskie'.
m'ačoxa 'macocha'.
máxk'ii 'miękki'.
máfč'yt 'o kocie: wydawać głos'.
maglovńica 'maglownica'.
mai'ontek 'majątek, duża własność ziemską'.
makaron 'makaron'.
mak'ux 'wytłoczyny z nasion oleistych, zwykle zbite w postaci, okrągłego placka'.
makuuka 'makówka, główka maku'.
malina 'malina, *Rubus*'.
mal'us' *mal'us'* 1° 'okrzyk wydawany przy przywoływaniu świń', 2° 'przy przywoływaniu prosiąt'.
małajia łysin'a 'łysina wśród włosów'.
mał'yi 'mały'.
mamrota 'kobieta, która mało mówi'.
manket 'mankiet'.
masa 'główka zapalki'.
m'asnečka 'drewniane naczynie do robienia masła'.
mas'lak 'maślak, *Suillus*'.
mați 1° 'matka', 2° 'o pszczole: matka roju'.
maz'a zob. *bołoto*.
mečyna zob. *mečyna*.
menš 'mniej'.
menšy 'mniejwszy'.
metuluha 'zamieć'.
mež'a 'miedza', *nem'a mež'ie tuolko borozn'a*.
mhlisty 'mglisty', *mhlisty deń*.
mhła 'mgła'.
mhło 'mdło', *oi mniē mhło budu ryhati*.
miaso 'mięso'.
miatko 'sypko', *ž'is' miatko kartofli*.
mies'c'e 'miejsce'.
mł'on 'żarnówka, drążek do obracania kamienia żaren'.
młyn 'młyn'.
młyn'ar 'młynarz'.
modžeu 'modrzew, *Larix*'.
mohiła 'mogiła'.

- moučyti* 'milczeć'.
mołoč'ej 'mlecz, *Sonchus*'.
mołočna korova zob. *dobra duika*.
mołodaia 'panna młoda'.
mołodaia iałoška 'jałówka'.
mołodec 'pan młody'.
mołoduχa zob. *mołodaia*.
mołod'yi byč'ok zob. *by'čok*.
mołod'yi cułw'ik 'młody'.
mołod'yi mēs'ac 'nowy księżyc', *mēs'ac' iak serp*.
mołok'o 'mleko'.
mołoti 'mleć'.
mołot'ok 'młot'.
momra zob. *mamrota*.
morχfa 'marchew, *Daucus carota*'.
more 'morze'.
mor'oz 'mróz'.
mosk'al, daw. 'żołnierz'.
motati 'motać: nawijać przędzę ze szpulki na motowidło'.
motok 'motek, pewna liczba kolisto namotanych nici, przędzy, zwykle zwinionych luźno w podłużny pęczek'.
mruk 'o człowieku małomównym'.
mša 'msza'.
mυχomora 'muchomor, *Amanita*, grzyb trujący'.
muč'yt zob. *ryč'yt*.
muk'a 'mąka'.
mul'ar 'murarz'.
mułočna doroha 'gwiazdozbiór: Droga Mleczna'.
muoi 'mój'.
m^uosk 'mózg'.
m^uost 'most'.
muraxa 'mrówka', *łaz'at muraχi*.
muravn'ik 'mrowisko'.
muška 'muszka wiązana pod szyją'.
muzyk'ant 'muzykant'.
muž'yk 'mąż'.
myło 'mydło'.
myš 'mysz'.

mēcyna 'szczebel płaski po obu końcach drabiny wozu'.

m̄ent'us 'miętus, *Lota lota*'.

m̄es'iti 'miesić (ciasto)'.

m̄estečko 'miasteczko'.

m̄'eχ 'miech kowalski'.

m̄'esto 'miasto'.

m̄'es'ac 1° 'miesiąc', 2° 'księżyc'.

m̄'et 'miód'.

m̄'eta 'mięta, *Mentha*'.

m̄ilyi 'o człowieku, który jest miły'.

m̄inuta 'minuta'.

m̄is'ok 'woreczek'.

m̄is'ok na t̄it'ūon 'woreczek na tytoń'.

m̄is'ok s sol'omoiu 'siennik'.

m̄iz'inėc 'mały palec'.

n'abilka 'w warsztacie tkackim: ruchoma rama krosien, w które wkłada się płochę'.

nadoos'ek 'belka nad osią wozu'.

na dvor'e 'na dworze, na zewnątrz budynku'.

nafta 'nafta'.

nahav'ic'i 'spodnie'.

nahn'ot 'nagniotek'.

nahn'ut zob. *nahn'ot*.

naiem'nik 'najemnik'.

nailepšy 'najlepszy'.

nalustek 'w wozie: kabłąk łączący stojankę z kłonicą'.

na na na 'okrzyk wydawany w celu przywołania psa'.

na n'uoč 'nocleg'.

nap'av ges zob. *gz'i s'e*.

n'aparstok 1° 'naparstek', 2° 'w kosie: pierścień łączący kosę z kosiskiem'.

napr'aviti 'naprawiać'.

na prebus'c 'chodzić w obuwii włożonym na bosą nogę', *na prebus'c'χod'ič*.

narva 'wrzód'.

nas'ieñe 'nasienie'.

naučyt'el 'nauczyciel'.

navivati 'nawijać osnowę na krosna', *treba navivati kros'na*.

navločka 'poszwa'.

navotoč'i 'nawlec'.

navotokati 'nawlekać nici w płochę', *navotokati v berdo*.

nebo 'niebo'.

nediela 'niedziela'.

nediela palmowa 'Niedziela Palmowa'.

nedv'ied 'niedźwiedź, *Ursus*'.

nemyi 'o człowieku: niemy'.

nesušča 'kura, która znosi dużo jaj'.

nev'iestka 'synowa'.

noha 'noga'.

nohi 'galaretka z nówek'.

noš 'nóż'.

novyi 'nowy'.

n'ożyći 1° 'nożyce krawieckie', 2° 'nożyce do strzyżenia owiec'.

n'ożyčki 'nożyczki'.

n^uoć 'noc'.

n^uos 'nos'.

ńebuōščyk 'nieboszczyk'.

ńebuōška 'nieboszczka'.

ńetop'eš 'nietoperz, *Chiroptene*'.

ńezdara 'niezdarny, niezręczny'.

ńičal'nići 'nicielnice, układ nici z oczkami, przez które przeciąga się nitki osnowy'.

ńiva 'duży obszar pola'.

ób'ied 'obiad'.

obl'amuv'ati 'oblamywać'.

obl'ok 'obłok'.

obl'uōχ 'odłóg, pole nie uprawiane przez wiele lat'.

oboičyk 'drewniana oprawa przetaka'.

'obr'uč 'obręcz na kole'.

obruk zob. *obruōk*.

obr^uok 'obrok, owies z sieczką'.

obrusok 1° 'obrus samodziślowy', 2° 'obrus odświętny'.

ob'uχ 'obuch, tępo zakończona część siekiery'.

oχrys'c'iti zob. *oχrys'titi*.

oχrys'titi 'chrzcic'.

oc'osek (zwykle w pl.) *oc'oski* 'pręt żelazny równoległy do hołobli'.

očkovați 'oczkować drzewko'.

odbivaie s'e 'odbijanie się, skurcze wyrzucające gazy z żołądka przez usta'.

odhov'oruvati zob. *otkazovati*.

- od'in* 'jeden'.
od'inańcať 'jedenaście'.
od'in'ančaty 'jedenasty'.
'odliha 'odwilż'.
odra 'odra, choroba'.
oz'om'ok 'odziomek, najgrubsza część kłoca'.
'ofs'isko zob. *pole po ofsovi*.
ogjer 'ogier'.
oglendy 'ogłędziny, odwiedziny młodej w domu przyszłego męża'.
og^uon 'ogon'.
oholiti 'golić'.
oič'ym 'ojczym'.
ok'ap 'okap, wystająca poza ścianę część dachu'.
ok'etznati 'okielznać (konია)'.
okn'o 'okno'.
oko 'oko'.
ok'otuska 'otok czapki'.
okonom 'ekonom'.
okułita s'e 'o owcy: urodzić male jagnięta'.
ok'uoń 'okoń, *Perca fluviatilis*'.
olt'ar 'oltarz'.
ometra 'geometra, mierniczy'.
onučka 'onuca'.
opeńka 'opieńki, *Armillaria melea*, rodzaj grzyba jadalnego'.
opotek zob. *opotok*.
op'ot'ok 'opół, deska z boku kłoca, zaokrąglona z jednej strony'.
opotońik 'drewniana łyżka'.
opruč 'oprócz'.
opsⁿedlisko zob. *os'edlisko*.
orati 'orać'.
orgańista 'organista'.
orgińija 'georginia, *Dahlia*'.
or'ieχ 'orzech laskowy, *Corylus avellana*', 1° 'krzew', 2° 'owoc'.
orn'aria 'zapłata w naturze', *ornariu dostai'e*.
or'ou 'orzel, *Aguila*'.
os'a 1° 'osa, *Nespa*', 2° 'osika, *Populus tremula*'.
oskubati 'skubać'.
osn'ak 'ośnik'.
osnova 'osnowa, przedza idąca od nawoju przedniego do tylnego'.

os'otka 'osełka do ostrzenia kosy'.

ospa 'ospa, choroba'.

ospovaty 'o człowieku: ospowaty'.

ostatni 'ostatni'.

ostr'iešańnik (częściej w pl. *ostr'iešańniki*) 'snopek do poszywania dachu, wiązany bliżej kłosów, knowiem wystający na zewnątrz'.

ostry 'ostry'.

ostryi 'ostrze kosy'.

os 'oś'.

uos'c 'ość ryby'.

os'edlisko 'gospodarstwo wiejskie'.

'osypka 'ospa, rodzaj otrąb, dodawanych do karmy zwierzęcej'.

ošukaneć 'łgarz'.

ošukuvati 'oszukiwać'.

otava 'siano z drugiego pokosu'.

otkazovati 'odpowiadać'.

otkladna 'odkładnica pługa'.

otprava zob. *mša*.

otrub'y 'otręby'.

ovečka 'owca', *χod'at ovečki na pasv'iskovi*.

ovečka bekliva 'o owcy, która ciągle beczy'.

ov'es 'owies'.

'ozero zob. *iez'oro*.

ožyna 'jeżyna, *Rubus*, 1° krzew, 2° owoc'.

paχ'otki (tylko w pl.) 'dwa pionowe wałeczki kołowrotka, pomiędzy którymi jest umieszczona szpulka'.

pal'ač 'o człowieku, który pali papierosy'.

palčatka (częściej w pl. *palčatki*) 'rękawica z pięcioma palcami'.

palec 'palec'.

paliti zob. *kuryti*.

palto 'palto'.

paluš'ok 'paluszek, palec dziecka'.

paluš'ok zob. *miz'ińeć*.

pamiat 'pamięć'.

pamiatušcy 'mający dobrą pamięć'.

pantofli 'półbuty'.

paġer'os 'papieros'.

papr'uoť 'paproć, *Filix*'.

parafia 'parafia'.

- parg'an* 'plot z żelaza zrobiony, służący zwłaszcza jako ogrodzenie kościelne'.
parub'ok 'parobek', *v maionotku parupk'i*.
pas'c'i 'paść, np. bydło'.
pas'erb 'pasierb'.
pas'erbica 'pasierbica'.
pasmo 'pasma, pewna liczba nitek przędzy'.
pasok 'pasek do spodni'.
past'uχ 'pasterz'.
pastuška 'pastuszka'.
pastv'isko 'pastwisko'.
pasv'isko zob. *pastv'isko*.
patel'na 'patelnia'.
pav'uk 'pająk, *Araneus*'.
pavuk'ina 'pajęczyna'.
pavūōjka 'pawójka, *Convolvulus*'.
pazur'ie 1° 'paznokcie', 2° 'u krowy: racice'.
paz'z'eže 'paździerze'.
pečeń'a 'wątroba'.
pečeń zob. *lekka pečeń, c'aškaja pečeń*.
peč'i 'piec, np. chleb', *treba peč'i*.
peluška 'pieluszka'.
p'enc'ina 'pęcina'.
peń'ok 'pień'.
perebl'a 'przerębla'.
pered'ok 'przód wozu'.
perei'ieχati 'przejechać'.
perel'az'iti 'przelazić', *perel'az'iti bez p'luot*.
perem'ot 'w czasie tkania: omyłka przy snuciu'.
peremyti 'przemyć, np. oczy wodą'.
p'erep'urka zob. *pšep'urka*.
perešty ruok 'ubiegły rok', *f preštym roku*.
pereves't'o 'słomiane powrosło do wiązania snopa'.
perša druχna zob. *druχna*.
peršy 'pierwszy'.
peršy družb'ant zob. *družb'ant*.
perv'iestka 'krowa, która ma po raz pierwszy cielę'.
pestka 'pestka (np. wiśni, śliwki)'.
piades'at 'pięćdziesiąt'.
piad'a 'piędź'.
piauka 'pijawka, *Hirudo*'.

- piat'a* 'pięta'.
piaty 'piąty'.
piat 'pięć'.
pi'atnića 'piątek'.
plecy 'plecy'.
pliska 'kurka, *Centharellus cibarius*, grzyb o żółtym kapeluszu'.
pliskuxa zob. *blizna*.
plis'n'ik zob. *tatar'ok*.
plotk'ar 'o mężczyźnie, który plotkuje'.
pluxa zob. *sołot'a*.
pluxota zob. *sołota*.
pluskv'a 'pluskwa, *Cimex lectularius*'.
pl'askunki (tylko w pl.) 'konopie męskie'.
platv'a 'płatwa, górny bal położony na belkach'.
ploxa 'płoch, grzebień do przybijania wątku', *ploxa tres'c'owa*.
ploz'a 'ploza u sań'.
pluot, 'plot', *pluot pletonyi*.
plytko 'plytko', *plytka rek'a*.
podbrudok 'podbródek'.
podłoha 'podłoga', z *hliny zrobiona podłoha*.
podn'ebeńe 'sklepienie pieca chlebowego'.
podošva 'podeszwa'.
pod'ovisko 'podkład pod stóg rozkładany z gałęzi bądź słomy'.
podv'alina 'podwalina, najniższy bal w ścianie kładziony na fundamencie lub na kamieniach'.
pohreb 'pogrzeb'.
poias 1° 'pas', 2° 'pasek z nici'.
pokryti 'pokryć dach'.
pokryva 'pokrzywa, *Urtica*'.
pokr'yvena rek'a 'zakole'.
pok'uš 'pokos'.
pole 'pole'.
pole po ienčm'eńovi 'pole po skoszonym jęczmieniu'.
pole po ofsovi 'pole po skoszonym owsie'.
polov'yi 'nadzorca'.
potap 1° 'sufit', 2° 'pułap'.
pototn'o 'plótno'.
pototn'o čynovate 'plótno gorsze jakościowo', *čynovate na muk'u*.
połova 'plewy'.
połov'inčyk 'dyl', s *połov'inčykuf xata*.

- połudēn* 'południe'.
pomocník 'pomocnik', *pomocník pastuch'a*.
pomorok 'pomorek, przekleństwo'.
ponedĕlĕk 'poniedziałek'.
popuĕl 'popiół do ługu'.
por'oχ 'próg'.
poros"ā 1° 'prosię', 2° 'prosiątko'.
poros'atko zob. *poros"ā*.
poruōs'na s'viñ'a 'o świni, która ma mieć małe'.
pos'aχ 'posag'.
pos'l'ied 'poślad, drobne gorsze ziarno oddzielające się przy czyszczeniu ziarna'.
possati 'ssać'.
postoly 'łykowe łapcie'.
postryχē'y 'strzyc'.
post"oi 'miejsce postoju bydła na pastwisku w czasie południa', *zažen'i iatoški na post"oi*.
p'ošeuka 'poszewka'.
potk'l'at 'jajo zostawione w gnieździe dla przywabienia kury'.
potklatka 1° 'podkładka w chomacie umieszczona na szyi konia', 2° 'podkład umieszczony pod kleszczami'.
potkova 'podkova'.
potpoĕonok 'podpłomyk, placek z ciasta chlebowego pierwszy w piecu przed wygaśnięciem żaru'.
potpuōrka 'boczna podpórka krokwi, żerdka przybita jednym końcem do krokwi a drugim do belki'.
p'otšefka 'podszewka'.
pots'ufitka 'podsiębitka, deski sufitu przybite do belek od strony izby'.
poŕeka 'powieka'.
poŕesmo 'pęczek włókna lnianego po otrzepaniu złożony z kilku garści'.
povroz'n'ik 'powroźnik'.
pozaz'autyku 'pojutrze'.
požečka 'porzeczka, *Ribes*'.
prač 'kijanka'.
pr'až'ivo 'przędza'.
prasovati 'prasować'.
prati 'prać'.
pratk'i (tylko w pl.) 'przędki, wspólne przędzenie wielu kobiet w jednej chacie'.
pravda 'prawda'.

- pravž'ivy hryp* 'borowik, *Boletus*'.
prevest'i 'wieść, prowadzić'.
prīesti 'prząść'.
prietka 'prządka, kobieta, która przędzie'.
pripadok 'padaczka, choroba'.
probošč 'proboszcz'.
pr'oduha 'otwór w lodzie odpowiednio nakrywany, by woda nie zamarzła'.
pr'oholina 'miejsce wolne od śniegu, np. na pokrytym śniegiem polu'.
proso 'proso'.
prrr 'okrzyk wydany przy zatrzymywaniu konia'.
prut 'pręt, grzbiet kosy, tępy brzeg przeciwległy ostrzu'.
pryb'uduuka 'przybudówka (przy stodole)'.
pryča 'prycza z desek służąca dawniej do spania'.
pr'yhorščy 'przygarść, tyle, ile zmieści się w garści'.
pry'ežžati 'przyjeżdżać'.
pr'yskauki 'krosta, wyprysk na skórze z cieżką wewnątrz'.
prystupiti za z'ata 'o zięciu: być przybranym do domu rodziców żony',
prystup'iv za z'ata.
pryšč 'pryszcz'.
pščot'a 'pszczoła'.
psovat'i 'psuć'.
pšeńic'a 'pszenica'.
pšepurka 'przepiórka, *Coturnix coturnix*'.
pšyskrynok 'drewniany podłużny schowek przy ścianie kufra lub skrzyni'.
ptaška 'ptak'.
puχ'ier 1° 'pęcherz', 2° 'rybi pęcherz'.
puχlina 'puchlina, choroba'.
pučka 'opuszka palca'.
pułapka 'pułapka na myszy'.
pułka 'fartuch do pasa'.
pułkopok 'zwinięta wiązka czesanego włókna lnianego'.
pultor'a 'półtora'.
pultret'a 'półtrzecia, dwa i pół'.
pumet'o 'pomiotło, narzędzie do wymiatania żaru i popiołu z pieca chlebowego'.
puōjto 'napój dla cieląt'.
puōt 'połowa'.
puōp 'duchowny prawosławny'.
purχfatka 'purchawka, *Lycoperdon*'.

- puz'omka* 'poziomka, *Fragaria*: 1° roślina, 2° owoc'.
pyla pyła 'okrzyk wydawany w celu przywoływania gąsiał'.
pypoc 'pypeć (choroba kury)'.
pyski (tylko w pl.), 'policzki', *maie pyski*.
pyśny 'zarozumiały'.
pyśńii zob. *pyśny*.
pytati 'pytać'.
- perei* 'perz, *Agropyron*'.
pes'na 'pieśń'.
pes'ok 'piasek'.
petnańcat 'piętnaście'.
p'ečka 'piec, np. chlebowy'.
pi'ak 'pijak'.
pilnovați 'pilnować'.
pirie 'pierz'.
pisati 'pisać'.
piskor 'piskorz, *Misgurnus fossilis*'.
pis'ok zob. *pes'ok*.
piți 'pić'.
piveń 'kogut'.
piv'ońiia 'piwonia, *Paeonia*'.
poł'un 'piołun, *Artemisia absinthium*'.
por'un 'piorun'.
- radńinka* 'derka, nakrycie na konia'.
rameń'o 'ramię'.
rano 'ranek'.
razovy 'razowy'.
rzeń 'twardziel, wewnętrzne słoje drewna pod białym', *zdroyi rzeń*.
redńanka 1° 'prześcieradło samodziałowe', 2° 'prześcieradło z płótna'.
reitka 'w krosnach: drabinka używana przy nawijaniu osnowy na nawój',
oï v reitki nabivata, to bude dobre išto.
rek'a 'rzeka'.
rekr'ut 'rekrut'.
rematys 'reumatyzm, choroba'.
r'ešetó 'przetak, sito z dużymi otworami do przesiewania zboża'.
rețka 1° 'rzodkiewka, *Raphanus sativus*', 2° 'ognicha, *Sinapis arvensis*,
 chwast polny o żółtych kwiatach'.

rietka šcotka 'rzadka szczotka'.

revenuha 'wada płótna polegająca na tym, że jest ono rzadsze przy jednym boku'.

reźń'ik 'rzeźnik'.

rob'ak 1° 'robak', 2° 'gąsienica, larwa motyla', 3° 'dżdżownica, *Lumbricus*'.

robiiti 1° 'robić', 2° 'ubijać, np. masło'.

robota 'robota', *na roboti*.

ročń'ak 'roczne źrebię'.

roskidati 'rozrzucać'.

rospereńki (tylko w pl.) 'w warsztacie tkackim: nakładka na płótno do utrzymywania jego stałej szerokości podczas tkania'.

r'oščyna 'rozczyn, mąka zmieszana z wodą, z której tworzy się ciasto chlebowe'.

roščyniiti 'rozczynić (np. chleb)', *roščyniiti* *χlieb*.

rozbirati 'rozbierać się (do snu)'.

roz'z'evalis'a zob. *rozbirati*.

rozliti 'rozlać'.

rozvora 'rozwora, drąg łączący przednią część wozu i tylną'.

rozżarti 'rozpalić', *rozżarti oh'oń*.

rub'el 'pawęż, drąg do przyciskania siana (zboża) na wozie'.

rub'otnića 'najemnica'.

ruk'af 'rękaw'.

rubati 'rąbać', *id'i rubac d'erevo*.

ručń'ik 'ręcznik'.

ru'ka 'ręka'.

rukavića, częściej w pl. *rukavići* 'rękawica z jednym palcem'.

ruman'ok 'rumianek, *Matricaria*'.

run'o 'wełna zdjęta z owcy', z *ovečki run'o*.

ruōdny brat 'brat rodzony'.

ruok 'rok', *dva lieta*; zob. *teraišy ruok*, *ton ruok*, *per'ešty ruok*, *tuōński ruok*.

ruskii 'ruski'.

ruš'ta 'żelazne pręty paleniska w kuchni'.

ruža 'choroba, róża'.

ruža zob. *z'ika ruža*.

ruōvna 'równina'.

ruvnyi 'równy'.

rvati 'rwać (len)'.

ryba 'ryba', *rybu l'apati*.

ryb'ak 'rybak'.

ryc 'rydz, *Lactarius deliciosus*'.

ryč'yt 'o krowie: ryczy'.

ryhaŭi 'wymiotować'.

ryhi 'wymiociny'.

ryji 'ryj świni'.

rylik 'daszek czapki'.

ryzoxa 'turzyca, *Carex acula*, ostra trawa rosnąca na bagnach'.

rža 'rdza'.

ržyt 'o koniu: rży', *kuoń ržyt*.

ryχva 'pierścień żelazny na końcu piasty'.

saxar 'cukier'.

sačyk 'kurtka kobieca'.

sad zob. *sad'ok*.

sad'ok 'sad'.

saža zob. *saža*.

s'azafka 'sadzawka'.

sag'an 'sagan'.

saganok 'mały garnek'.

sało 'sadło'.

sanki 'sanie'.

seledec 'śledź, *Clupea harengus*'.

senža, g.sg. *senži* 'sędzia'.

serce 'serce'.

serdak 'kamizelka'.

serebnyi 'srebrny'.

serebr'o 'srebro'.

sered'a 'środa'.

ser'edina 'środkowa część kloca'.

sestr'a 'siostra'.

sχab 'zebra', *bol'it mene f sχabovi*.

sχuod 'zebranie wiejskie'.

sk'ibočka 'kromka, odkrojony z napoczętego bochenka kawałek chleba'.

sklep 'sklepik'.

sklepovy 'sklepiarz'.

skopčik 1° 'skopek, naczynie do dojenia krów', 2° 'szaflik, okrągłe niskie naczynie z drewnianych klepek z dwoma uchami'.

skorupa 1° 'skorupka jajka', 2° 'skorupa ślimaka'.

skovron'ok 'skowronek'.

skraika 'przylepka, pierwszy odkrojony z bochenka kawałek chleba'.

- skreli* 'skrzela u ryby'.
skrent 'w wozie: umocowane między progami i nasadem nad tylną osią i połączone na przodzie dwa drągi'.
skruōń 'skroń'.
skryńa 1° 'skrzynia wkładana na sanie', 2° 'skrzynia na odzież'.
skrypka 'skrzypce'.
skuobel 1° 'skobel, uszko z wygiętego drutu, na które nakłada się kłódkę', 2° 'żelazo z otworem, przez który przechodzi skobel'.
sk^uora 'skóra'.
slepot'a 'o człowieku: ślepy'.
śliuka 'śliwka': 1° 'drzewo', 2° 'owoc'.
slipuxa 'jaskier, *Ranunculus*'.
slizgawka 'ślizgawka'.
sl'izgati s'a 'ślizgać się', *sl'izgatas'a na lod'ovi*.
sloz'a 'łza'.
słoi'e (tylko w pl.) 'słoje drzewa'.
słonće 'słońce'.
słota zob. *sołot'a*.
słowik 'słowik'.
słup 'słup w płocie'.
smolarn'a 'smolarnia, miejsce, gdzie robi się smołę'.
smol'a zob. *žyvič'a*.
smorhati 'osmykiwać, np. główki lnu'.
smor'odina 'czarna porzeczką', 1° 'krzew', 2° 'owoc'.
snop'ok 'snop'.
snovati 'snuć, układać nici tak, by mogły tworzyć osnowę'.
snoz'a 'część w warsztacie tkackim: poziome beleczki łączące stacjy krosien'.
snūovla 'snowadło, urządzenie do snucia'.
sobaka 'pies', *pryhładaju s'e na sobaku*.
sobota 'sobota'.
soxa 1° 'socha, drewniany plug', 2° 'słup pionowy żurawia studziennego rozwidłony u góry'.
s'odl'o 'siodło', *na s'odl'e*.
sokira 'siekiera'.
sok'hor 'sokora, topola z wąską koroną (topola czarna), *Populus*'.
sold'at 'żołnierz', *za ruskego to był i sold'at*.
soł'o 'wieś'.
sołońina 'słonina'.
s'olony 'słony'.

- solot'a* 'słota': 1° 'długotrwały deszcz', 2° 'deszcz ze śniegiem'.
sołtys 'sołtys'.
sop'el 'sopel lodu'.
sopl'uχ 'skręt na nitce'.
sopońa 'rzemyk do wiązania kleszczy chomąta'.
soročka 'koszula'.
sorok 'czterdzieści'.
soroka 'sroka'.
sorokovy 'czterdziesty'.
s'orvatka 'serwatka'.
sostreńka zdrob. 'siostra'.
s'ovočka 'szlaban, rodzaj łóżka'.
sov'a 'sowa-pójdźka'.
spati 'spać'.
spor'yš 1° 'sporysz, grzybek wystający w kłosach żyta', 2° 'rdest ptasi,
Polygonum aviculare'.
spryχ'a 'szprycha w kole wozu'.
spudńic'a 'spódnica'.
stado 'trzoda'.
starejšy 'starszy'.
staryii 'stary'.
stativa 'boczna rama warsztatu tkackiego'.
stav 'staw palca u ręki, kłykieć'.
stern'o 'ściernisko, pole po skoszonym ściernie'.
stešk'a 'ścieżka'.
stodoła 'stodoła'.
stojanka 'drażek służący do podtrzymywania drabiny wozu, jednym końcem
osadzony na osi wozu, a drugim połączony z kłonicą'.
stołok 'osada kruchelki'.
stońška 'wstążka'.
stop'a 'stopa'.
storon'a 'miejsce w stodole, gdzie składa się snopy'.
storoš 'stróż'.
stož'arysko 'draż pionowy w środku stogu wokół którego układa się siano'.
strama 'w saniach: jeden z czterech pionowych słupków osadzonych w pło-
zach'.
strava 'potrawa gotowana', *stravu var'u*.
striēχa, 1.sg. *na striēχi* // *striē's'i* 'słomiany dach'.
strop 1° 'strop', 2° 'podsufitka'.
strož zob. *storož*.

- stros'c'ove berdo* 'płoch trzcinowa', zob. *пłoxa*.
stryj 'stryj, brat ojca'.
stryječny brat 'brat stryjeczny'.
stryž'eń 'rdzeń wrzodu'.
studńa 'studnia'.
stul zob. *stuòl*; *poš'a stul*.
stul'ec' 'stolek'.
stuòh 'stóg, siana'.
stupa 'stępa'.
stuòl 'okrzyk wydawany w celu odpędzenia krowy'.
stuł 'stół'.
suxotník 'o człowieku: chory na gruźlicę'.
suxoty 'suchoty, gruźlica płuc'.
suxyi 1° 'suchy', 2° 'wątły'.
sukati 'nawijać nici na cewkę'.
sukr'avica 'ropa z krwią'.
s'ól 'sól'.
surovec 'skóra surowcowa wyprawiana na pasy'.
sus'iéd 'sąsiad'.
sus'edka 'sąsiadka'.
sušn'yk 'lemiesz, stalowy klin pługa krojący ziemię od spodu'.
svaxa 'matka pana młodego w stosunku do matki panny młodej'.
svarybaba 'widłak, *Lycopodium*'.
svat 'swat, starszy człowiek, który idzie w swaty z kawalerami'.
svekruxa zob. *tes'c'ova*.
sverbiťi 'świerzbiec'.
sverdotok 'świder'.
svuòj 'swój'.
syer 'ser'.
syn 'syn'.
syn'ok zdrob. 'syn'.
s'ypati 'sypać, np. mąkę'.
syroie 'surowy'.
sy'r'uośt 'wilgoć'.
sys'un 'źrebię, które ssie'.

s'c'in'a 'ściana'.
s'c'en'a 'ściana, miara długości osnowy'.
s'c'ypta 'szczypta'.
s'emeńe, g.sg. *s'emeńa* 'nasienie konopi'.

- s'idiēti* 'siedzieć'.
s'idto 'sidło na ptaki'.
s'ečka 'sieczka'.
s'ieiatī 'siać'.
s'em 'siedem'.
s'ieno 1° 'skoszona i wysuszona trawa', 2° 'siano z pierwszego pokosu'.
s'ieñi, loc. *v s'ieñax* 'sień'.
s'ierka 'mleko, które daje krowa przez kilka dni po ocieleniu'.
s'erot'a 'sierota'.
s'iesi 'siąść'.
s'imdesat 'siedemdziesiąt'.
s'ini 'niebieski'.
s'it'ak 'sitarz, *Suillus bovinis*, rodzaj grzyba'.
s'itn'ik 'sitowie, *Scripus*'.
s'ito 'sito z małymi otworami', zob. *r'ešetō*.
s'lezon'a 'śledziona'.
s'lepyi 'ślepy'.
s'lim'ak 'ślimak'.
s'metana 'śmietana'.
s'nieχ 'śnieg', *ne nav'iało s'nehu*.
s'omy 'siódmy'.
s'ostreñec 'siostrzeniec, syn siostry'.
s'vberba 'świerzb', *maje s'vberbu*.
s'viedok 'świadek'.
s'vin'a 'świnia', *dvie s'vin'ie*.
s'vis'c'uouka 'fujarka'.

- ša* 'okrzyk wydawany dla odpędzenia kur'.
šaflīk zob. *skopcik*.
šaktak 'szaktak'.
šapka 'czapka'.
šat 'szadź'.
šavočka 'łyżnik'.
ščav'uχ 1° 'szczaw, *Rumex*', 2° 'szczaw kędzierzawy (koński)'.
ščeb'el 1° 'okrągły szczebel w drabinie', 2° 'płaski szczebel w drabinie'.
ščekajē 'o psie: szczekać'.
ščeluba zob. *špara*.
šče 'jeszcze'.
ščenka 'szczeka'.

ščeń'a zob. ščeń'uk.

ščeń'uk 'szczenię'.

ščiep 'drzewko owocowe do sadzenia'.

ščotka 'szczotka do czesania włókna lnianego', zob. *hustajia ščotka, rietka ščotka*

ščup'ak 'szczupak, *Esox lucius*'.

ščur 'szczur, *Rattus*'.

ščyp'i'or 'szczypior, liście cebuli'.

ščyt 'szczyt domu'.

šef 'szew'.

šers't 'sierść'.

škelko 'szkło do lampy'.

šklenka 'szklanka'.

škoła 'szkoła'.

šmarovači 'smarować'.

šnur'ok 'sznurek'.

šoflada 'szuflada'.

šos'a 'szosa'.

šosty 'szósty'.

špara 'szpara między deskami w podłodze'.

špiχerek 'spichlerz'.

š'p'eń 'pionowy czop, na którym osadzona jest paprzyca'.

špit'al 'szpital'.

štaxeta 'w płocie: deseczka przybita pionowo do żerdzi'.

štelmax 'kołodziej'.

štelvaga 'sztelwaga w saniach'.

štybel 'kołeczki łączące dzwonu'.

štyry 'cztery'.

šuba zob. *palto*.

šulo 'słup pionowy w ścianie wpuszczony dolnym końcem w podwalinę'.

šuofla 'szufla'.

šuočka 'szopa gospodarska'.

šus' šus' 'okrzyk wydawany przy przywoływaniu owiec'.

švađer zob. *švagor*

švagor 'brat męża'.

švaiika 'szwajka, zaostzony pręt do uboju świń'.

švec', g.sg. šefća 'szewc'.

švoreń zob. *lonok*.

šyber 'szyber'.

- šyto* 'szydło'.
šynka 'szynka'.
šypšyna 'owoc dzikiej róży'.
šyroki 'szeroki'.
šyrokos'c 'szerokość'.
šyršy 'szerszy'.
šys'des'at 'sześćdziesiąt'.
- taleš* 'talerz'.
tamt'on 'tamten'.
tanc'or 'tancerz'.
tančovati 'tańczyć'.
tančovnića 'tancerka'.
taño 'tanio'.
tas'tas'tas 'okrzyk wydawany w celu przywoływania kaczek'.
tatar'ok 'tatarak, *Acorus* (pachnący)'.
tχ'or 'tchórz, *Mustela putorius*'.
tell'a zob. *telatko*.
telatko 'ciełę'.
temna χmura 'deszczowa chmura'.
temno 'ciemno'.
tenča 'tęcza'.
teper 'teraz'.
teplo 'ciepło'.
teraišy ruok 'bieżący rok'.
term'in 'termin'.
terti 'trzec (na tarce)'.
tertka 'tarka'.
tes'c 'teść: 1° ojciec żony, 2° ojciec męża'.
tes'c'ova 'teściowa: 1° matka żony, 2° matka męża'.
tes'lica 'cieślica'.
tkacka 'tkaczka'.
tlušč 'tłuszcz roztopiony'.
t'otčony 'tłuczony, tłuczone ziemniaki', *t'otčony kartofli, z'is* 'miatko kartofli'.
tołok'a 'tłoka, zbiorowa pomoc sąsiedzka w zamian za poczęstunek'.
ton 'ten'.
tonk'i 'cienki'.
ton ruok 'ten rok', *f tuom roku*.
top'or 'topór'.

- top'uoł* 'topola z rozłożystą koroną, *Populus*'.
torba 'torba na obrok'.
torh zob. *iarmark*.
torf 'torf'.
torfoŭisko 'torfowisko'.
torhov'aŭis'a 'targować się'.
toŭk'ač 'tłuczek u stępy'.
trač 'tracz'.
traidyn'ok 'taśma żelazna na piaście przy szprychach'.
trav'a 'trawa'.
treba 'trzeba'.
tres'a 'o rybie: trze się', *ryby truts'a*.
treŭi 'trzeci'.
troc'iŭni 'trociny', zbior. *troc'iŭne*.
trostka 1° 'szczebel płochy', 2° 'otwór między dwoma szczebelkami płochy'.
trošku 'trochę'.
trun'a 'trumna'.
truteń 'truteń, samiec pszczoły'.
trus_trus 'okrzyk wydawany w celu przywołania królika'.
try 'trzy'.
trycat 'trzydzieści'.
trynańcat 'trzynaście'.
trysta 'trzysta'.
tiok 'klepisko w stodole'.
tvar 'twarz'.
tvar'ok 'twaróg'.
tverdy 'twardy'.
tvuoŭi 'twój'.
tybel 'gwóźdź drewniany wbity w ścianę służący do wieszania naczyń'.
tydeń, g.sg. *tygodń'a* 'tydzień', *dva tydni*.
tyfus 'tyfus, choroba'.
tylko 'tylko'.
tys'onc 'tysiąc'.
- tahnuŭi* 'ciągać'.
taško 'ciężar, ciężko'.
tielna 'o krowie: cielna krowa'.
tielo 'ciało'.
ŭeń 1° 'cień, miejsce zaciemnione', 2° 'cień przedmiotu oświetlonego'.

t̂esto 'ciasto'.

tit̂uon 'tytoń'.

ućiępa 'najwyższa belka w ścianie, idąca przez całą długość domu'.

uxnal 'hufnal, gwóźdź do przybijania podkowy'.

uxo 'ucho'.

ud'o 'udo'.

ugor 'ugor, pole nie uprawiane przez jeden rok'.

uh'el 'węgiel drzewny'.

uhl'o 'węgiel, narożnik, w którym schodzą się dwie zewnętrzne ściany budynku'.

ul 'ul'.

uolxa 'olszyna, olcha, *Alnus*'.

upart̂ux 'o człowieku: uparty'.

usa 'wąsy'.

uski 'wąski'.

uśšy 'węższy'.

uzda 'uździenica bez wędzidla, służąca do uwiązywania konia w stajni lub na pastwisku'.

'uzery (tylko w pl.) 'kownie, końce słomy w snopie przeciwległe kłosom'.

'użofka 'gązwa, wiązanie skórzane służące do połączenia bijaka z dzierżakiem u cepów'.

użva 'paski od chomąta krakowskiego'.

vah'a 'waga'.

wał 'wał w krosnach, na który nawija się osnowę'.

wał'ok 1° 'zwój płótna', 2° 'wałek do ciasta'.

vank'ier 'mały pokój obok izby głównej, służący za sypialnię'.

vapno 'wapno'.

varxl'ak 'warchlak, prosię kilkumiesięczne'.

varga 'warga'.

v'arjva 'warzywo, jarzyna'.

vasonżek 'wóz przygotowany do jazdy odświętnej, np. na wesele'.

vazonok 'doniczka z gązwą'.

vdov'a 'wdowa'.

večur 'wieczór'.

veligdeń 'Wielkanoc'.

veliki 'wielki'.

veliki bebex 'świński żołądek'.

- veliki v^uos* 'gwiazdozbiór Wielki Wóz'.
venger zob. *χaras'un*.
vengry (tylko w pl.) 'węgier, pasożyt', *s'vin'a maie vengry*.
ventka 'wędka', *na ventku l'apati*.
vepyrk 'wieprz', *żem upas v'epryka*.
verb'a 'wierzba', coll. *verb'y*.
verχotek 'wierzchołek drzewa'.
verci 'sznur do zawiązywania lapci łykowych'.
verest, g.sg. *verest'u* 'wrzos, *Calluna vulgaris*'.
veretono 'wrzeciono'.
vertaxa zob. *duńića*.
ves'iele 'wesele'.
vest'o 'wiosło'.
vesn'a 'wiosna'.
vesn'ovy 'wiosenny'.
vevūorka 'wiewiórka, *Sciurus vulgaris*'.
viadnući 'wiednać'.
vi'atruška 'wiatrówka, deska osłaniająca słomę zewnętrznej krawędzi dachu od strony szczytu'.
viaz, g.sg. *viazza* 'wiąz, *Ulnus*'.
viaz'uk 'u cepów kopicowych: rzemyk łączący bijak z dzierzakiem'.
viury 'wióry'.
vmerti 'umrzeć'.
vnuk 'wnuk'.
vod'a 'woda'.
votočevno 'pisanki'.
volos 'włos', *ne maie volos'uf*.
volos'e 'włosy'.
von'a 'ona', *nem'a iei'ej, id'u z neiu*.
von'o 'ono', *oń'i // von'i*.
vontornik 'wątornik, narzędzie do robienia rowków w klepkach do wstawiania dna'.
vontroba zob. *pečeń'a*.
voron'a 'wrona, *Corvus corone*'.
vorot'a 1° 'wrota jednoskrzydłowe', 2° 'wrota dwuskrzydłowe'.
vorotiło 'wał w krosnach, na który nawija się płótno'.
vorub'el 'wróbel'.
voš 'wesz, *Pediculus capitis*'.
vouk 'wilk, *Canis lupus*'.

- vovna* 'wełna'.
vuiko 'wuj'.
vuina 'wujenka, żona brata matki'.
vuois'ko 'wojsko'.
vuoit 'wójt'.
v^uol 'wól'.
vuon, g.sg. *ioh'o* 'on'.
vuos, *voza* 'wóz'.
vuos'im 'osiem'.
v^uosk 'wosk'.
vuos'my 'ósmý'.
vus'imdes'at 'osiemdziesiąt'.
vyxovanok 'pasierb'.
vyhun 'pastwisko ogólne'.
v'ykaistrovati zob. *kaistrovati*.
vylet'ok 'jajo zniesione bez skorupy'.
v'ymeńe, g.sg. *v'ymeńa* 'wymię'.
vymitati 'wymiatać (sadzę)', *vymitati sazu s_komina*.
v'yrostki 'kielki ziemniaczane'.
vysoko 'wysoko'.
vyspa 'wyspa'.
vyški 'strych w chlewie (oborze) utworzony za pomocą drągów rozłożonych na belkach'.
v'yzdroviti 'wyzdrowieć'.
- vedr'o* 'wiadro', *dva vedr'a* // *dva ved'or*.
venksy 'większy'.
videlec 'widelec'.
v'idelki 'siery i widelki z haczykami, które nawijają nić na szpulkę'.
vidno 'widno'.
vietor, g.sg. *vetru* 'wiatr', zdrob.: *mal'yi v'etor*.
vigilia 'wigilia': 1° 'dzień przed Bożym Narodzeniem', 2° 'wieczera spożywana w tym dniu'.
viior 'kołowrotek do nawijania nici na cewkę'.
vilgutno zob. *syr'uost*.
vińik 'miotła do zamiatania izby'.
vin'ok 'jemioła, *Viscum*'.
višna 'wiśnia: 1° drzewo, 2° owoc'.
vituska 'wjadło, urządzenie do przewijania przędzy'.

- začerpnuti* 'zaczerpnąć (wody)' .
zad'ok 'tył wozu'.
zautra 'jutro'.
zaha 'zgaga, pieczenie w przelyku'.
zahoiiti 'zagoić'.
zajiac 'zając, *Lupus*'.
zaitk'i 1° 'sanie złożone z dwojga mniejszych sanek', 2° 'sanki tylne (w saniach składanych)'.
z'akvaska 'zakwas'.
zamerte iaič'e 'jajo zalegnięte, ale zepsute w czasie wysiadzania'.
zamknuti 1° 'zawrzeć, zamknąć drzwi bez klucza', 2° 'zamknąć na klucz'.
zam'ok 'kłodka'.
zapałiti 'zapalić (światło)'.
zapałka 'zapalka'.
zapas'nik 'fartuszek zawieszony na szyi'.
zas'iek 1° 'miejsce w kącie stajni odgradzone deskami, gdzie kładzie się siano do karmienia koni', 2° rzad. 'zapole', zob. *storon'a*.
z'asuuka 'zasuwa u drzwi'.
zasvititi zob. *zapałiti*.
zaščepiti 'szczepić drzewko'.
zatułka 'blacha do zakrywania pieca chlebowego'.
zatykal'nik 'w czasie tkania: kawałek płótna ze sznurkami przywiązany do osnowy przy rozpoczynaniu lub przy zakończeniu tkania'.
zaviesy 'zawiasy'.
zazdrosny 'zazdrosny'.
zban'ok 'dzbanek'.
zdebło 'żdźbło'.
zdienc'e 'fotografia'.
zdun 'zdun': 1° 'rzemieślnik stawiający piec', *zdun stavit kuχnu*, 2° 'garn-carz'.
zduolny 'o człowieku: uzdolniony do robót ręcznych'.
zdymati 'zdjąć'.
zegar 'zegar'.
zelenovaty zob. *zelonkavy*.
zelonkavy 'zielonkawy'.
zelenkovatyj zob. *zelonkavy*.
zelony 'zielony'.
zeluuka 'zelówka'.
zeliuonka 'gąska, *Tricholoma*, późnojesienny grzyb'.
zeml'a 'ziemia'.

zern'o 'ziarnko (np. zboża)'.
 zhurok 'pagórek'.
 žluōsnik 'złośnik, człowiek łatwo wpadający w gniew'.
 žlotuxa 'kanianka, *Cuscuta*, roślina niszcząca len'.
 žńosok 'maleńkie jako kurze'.
 žń^uosok zob. žńosok.
 ž'oloto 'złoto'.
 žolotuxa zob. žlotuxa.
 ž'oloŭic'a 'siostra męża'.
 žozula 'kukulka, *Cuculus canorus*'.
 žub'y 'zęby'.
 žuōrka zob. gŭazda.
 ž'ūorno 'o czasie, gdy niebo jest usiane gwiazdami', *jak ž'is'ai žuorno*.

ž'at' 'zięć'.
 ž'ieie 'zielsko'.
 ž'ieva 'w warsztacie tkackim: otwór w osnowie do przesuwania czółenka'.
 ž'im'a 'zima'.
 ž'imno 'zimno'.
 ž'imnuxa 'febra, choroba'.
 ž'imova šapka 'zimowa czapka'.
 ž'vir 'żwir'.

žaba 'żaba, *Rana*'.
 žaden 'nikt'.
 žati 'żać'.
 želiezo 'żelazo'.
 žep 'żeby', *žep teb'e pomorok vz'af*.
 žerc' 'żerdź w płocie, do której przybija się sztachety'.
 žerebi'a zob. žerebi'e.
 žerebiatko 'żrebiątko'.
 žereb'ec' 1° 'samiec — żrebię', 2° 'żrebię — samiczka'.
 žerb'ie 'żrebię'.
 žertka 1° 'żerdź', 2° 'tyczka na słomie dachu krytego słomą nie związaną w snopeczki'.
 želiezny 'żelazny'.
 žlukto 'naczynie do moczenia bielizny w ługu'.
 žmeňa 'garść'.
 žo'lo 'żądło u pszczoły'.
 žolop 'żlób'.

- žolněš* 'żolnierz'.
žolty 'żółty'.
žorna 'żarna'.
žuika 'żujka'.
žuk 'żuk, *Geotrupes*'.
žutt'ok 'żółtko jajka'.
žuonka 'żona'.
žuonka krafca 'żona krawca'.
žuonka šefc'a 'żona szewca'.
župan 'sukienne okrycie do pasa'.
žur'af, g.sg. *žur'ava* 'żuraw studzienny'.
žur'avina 'żurawina, *Oxycoccus*: 1° 'roślina', 2° 'owoc'.
žužel 'żużel'.
žve žuiku 'o krowie: przeżuwać'.
ž'ghafka 'żegawka, pokrzywa o drobnych liściach'.
žyła 'żyła', *ne maie žył*.
žytnisko 'pole po skoszonym życie'.
žyto 'żyto'.
ž'yvic'a 'żywica'.
žyv'uot 'brzuch'.

RÉSUMÉ

L'article nous approche le vocabulaire des paysans, compris comme un ensemble de mots utilisés dans la vie quotidienne par les habitants du village Kolembrody (la gmina Komarówka). Ce patois est répandu aux frontières du territoire concerné par la langue ukrainien, de là viennent donc plusieurs archaïsmes. Pour ce qui est de la phonétique, on y retrouve entre autres des diphtongues plats *ie* et arrondis *uo*, p.ex. *lies*, *vuoł*; on a conservé le *i* originaire, p.ex. *biti*, on observe le manque d'une dispalatalisation devant le *i* p.ex. *χoditi*; de même que le maintien du *l* devant *e*, *i* p.ex. *daleko*, *χodili*.

Le dictionnaire de la langue ukrainien des habitants de Kolembrody contient — à côté des mots qui sont exemples d'une évolution des traits indigènes p.ex. *horod*, *lon*, *muka* — aussi des mots avec un trait phonétique polonais p.ex. *skrent*, *slizgawka* qui sont effet d'une interférence se produisant au niveau de la langue parlée (la parole).

